

Հանրային իշխանությունը՝ որպես հավաքների ազատության իրավունքի երաշխավոր

Մաֆարյան Ա. Գ.

Հայաստանի Հանրապետության ոստիկանության կրթահամալիրի ակադեմիայի պետության և իրավունքի տեսության և սահմանադրական իրավունքի ամբիոնի դոցենտ, ոստիկանության փոխգնդապետ (Երևան, Հայաստան)
safamalya@mail.ru

Վճռորոշ քառեր՝ հավաքների ազատություն, Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարան, օրենսդրություն, իրականացում, իրավասու մարմին

Публичная власть как гарант права на свободу собраний

Сафарян А. Г.

Доцент кафедры теории государства и права и конституционного права Академии Образовательного комплекса полиции Республики Армения, подполковник полиции (Ереван, Армения)
safamalya@mail.ru

Аннотация: В научной статье обсуждается свобода собраний как политическое право, с помощью которого определенные группы общества могут напрямую влиять не только на чисто политический, социальный, культурный, но и на сложный процесс формирования общественного самосознания в целом. Автор представляет публичную власть как гаранта права на свободу собраний, позиция ЕСПЧ, конституционные и правовые механизмы, обеспечивающих полную реализацию свободы собраний. В конце статьи подчёркивается роль создания компетентного органа для эффективной реализации права на свободу собраний.

Ключевые слова: Свобода собраний, Европейский суд по правам человека, законодательство, реализация, компетентный орган.

Public authority as a guarantor of the right to freedom of assembly

Safaryan A. G.

Associate professor at Chair of theory of state and law and constitutional law, of Police Academy of Educational Complex of Police of the Republic of Armenia, Police Lieutenant colonel (Yerevan, Armenia)
safamalya@mail.ru

Abstract: The scientific article discusses the freedom of assembly as a political right, with the help of which certain groups of society can directly influence not only the purely political, social, cultural, but also the complex process of the formation of public self-consciousness as a whole. The author represents public authority as a guarantor of the right to freedom of assembly, the position of the ECHR, constitutional and legal mechanisms ensuring the full realization of freedom of assembly. At the end of the article, the role of creating a competent authority for the effective exercise of the right to freedom of assembly is emphasized.

Keywords: Freedom of assembly, European Court of Human Rights, legislation, realization, competent authority

Ժամանակակից աշխարհում մարդու քաղաքական իրավունքներն ու ազատությունները, իրավամար, կանխորոշում են անձի իրավական կարգավիճակը՝ ժողովրդաիշխանության համատեքստում: Ընդ որում, հավաքների ազատության իրավունքը, ընդգրկելով անհատական և կոլեկտիվ կենսագործունեության կարևոր շրջանակ, մեծ դեր ունի քաղաքացիական հասարակության և ժողովրդավարական, իրավական պետության հիմնարար ինստիտուտների կայացման և զարգացման պատասխանատու գործընթացում:

Հավաքների ազատության իրավունքը, որպես կանոն, ընկալվում և մեկնաբանվում է առավելապես քաղաքական հարթությամբ, և բնավ պատահական չէ, որ այն բնորոշվում է

իրև քաղաքական իրավունք, սակայն հարկ է նկատել, որ այս իրավունքի իրացումը բովանդակային կտրվածքով առավել լայն դիապազոն է ընդգրկում: Մասնավորապես, հավաքների միջոցով հասարակության որոշակի խմբեր կարողանում են անմիջականորեն ներգործել ոչ միայն գուտ քաղաքական, սոցիալական, մշակութային, այլև ընդհանրապես հանրային ինքնագիտակցության ձևավորման բարդ գործընթացի և դա արդյունքների վրա:

Հանրային հավաքներ անցկացնելու միջոցով իրականացվող կարծիքների արտահայտումը և փոխանակումը՝ ազատ քաղաքացիական հասարակության և, վերջին հաշվով, հանրային ինքնագիտակցության ձևավորման առանցքային նախադրյալներից է: Միաժամանակ,

հանրային հավաքներ անցկացնելու միջոցով իրացվում են հասարակության և պետության գործերի կառավարմանը մասնակցելու ժողովրդավարական կառուցակարգերը: Ընդ որում, հավաքների ազատության իրավունքը հնարավորություն է ընձեռում քաղաքացիների որոշակի միավորումներին իրականացնելու ոչ միայն սեփական, այլև այլոց իրավունքների և ազատությունների պաշտպանությունը հնարավոր խախտումներից, առանձին իրավիճակներում կանխելու այդպիսի խախտումները, ապահովելու դրանց համար պատասխանատու անձանց նկատմամբ համարժեք միջոցներ կիրառելը՝ համապատասխան խնդիրներին հանրային իշխանության մարմինների ուշադրությունը հրավիրելու միջոցով:

Հասարակական կյանքի տարբեր հարցերի վերաբերյալ անցկացվող տեղեկատվական գործակալությունների և ՉԼՄ-ների սոցիոլոգիական վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ վերջին տարիներին տեղի է ունեցել ոչ միայն բնակչության, այդ թվում՝ երիտասարդության քաղաքացիական ակտիվության կտրուկ աճ, այլև հասարակական կյանքի տարբեր հարցերի առնչությամբ հանրային հավաքների թվաքանակի մեծացում: Այսպիսի զարգացումները, կարծում ենք, չի կարելի աներկբա բացատրել իբրև սոցիալական դժգոհության աճով, այն առավելապես պայմանավորված է այն հանրային ինքնագիտակցությամբ, որ հավաքների միջոցով հավաքական խոսք հնչեցնելն առավել արդյունավետ ու առավել քաղաքակիրթ եղանակ է:

Ավելին, Հայաստանի Հելսինկյան կոմիտեի հետազոտությունների արդյունքների համաձայն, 2018 թ. հուլիսից 2019 թ. հունիսի ապրիլ և մայիս ամիսներին անցկացված հավաքների հետևանքով տեղի ունեցած քաղաքական փոփոխությունների արդյունքում հավաքների ազատության իրավունքի պաշտպանվածության և հասանելիության վիճակը բարելավվել է, ինչը արտացոլվում է նաև անցկացված հավաքների քանակի աճով՝ նախորդ ժամանակահատվածների համեմատ [1]: Մենք բնավ հակված չենք ժխտելու հավաքների պատճառների կազմում նաև սոցիալական, քաղաքական խնդիրների առնչությամբ հանրային իշխանության վարած քաղաքականության նկատմամբ անթաքույց դժգոհության աճը, սակայն չենք կարող այդ գործոնը դիտարկել, որպես եզակի և վճռորոշ:

Հավաքների իրավունքի իրացման գործընթացում կարևոր դերակատարություն ունի համացանցային տեխնոլոգիաների զարգացումը, որոնց շնորհիվ պարզեցվել է հանրային հավաքներ կազմակերպելու գործընթացը, դրանց վերաբերյալ տեղեկատվություն տարածելը և կրկնակի քարոզչություն կատարելը:

Նկատենք, որ հավաքների ազատության իրավունքի իրացման ոլորտում ծագող հարաբերությունները զուտ կազմակերպական-տեխնիկական ասպեկտներով կարգավորված են, սակայն սահմանադրական ազատության իրացման համատեքստում, կարծում ենք, կան որոշակի բացթողումներ:

Հավաքների ազատության իրավունքն ինքնին քաղաքական իրավունք է և սկզբունքորեն պետք է իրականացվի բացառապես քաղաքական նպատակներով, ուստի այնքան էլ իրավաչափ չէ այն գնահատել սուսկ կազմակերպական-տեխնիկական չափանիշներով և անտեսել այդ իրավունքի իրացման առնչությամբ հանրային իշխանության մարմինների արձագանքման եղանակների առաջնահերթությունը ու պարտականությունների կատարման բնույթը:

Մեր կարծիքով, խնդրահարույց է, օրինակ, որ օրենսդրական ակտերը որևէ դրույթ չեն պարունակում այն մասին, թե ինչպես պետք է արձագանքեն համապատասխան իշխանության մարմինները հավաքների հիմնական պահանջներին, ինչպես պետք է դրանք ներկայացվեն հանրային իշխանության մարմիններին, ինչ կարգով պետք է տան բարձրացված հարցերին և այլն: Այս հարցադրումների անտեսման պարագայում այն տպավորությունն է, որ հավաքները միտված են ոչ թե հանրային իշխանության մարմիններից որևէ խնդրի լուծման ակնկալիքի, այլ առավել «հեղինակավոր» փաստարկներով հանրությանը համոզելու, որ այդպիսի շարժումը պետք է անխուսափելիորեն կրի զանգվածային բնույթ և արդյունքում ուղեկցվի ծայրահեղ որոշումներով: Խնդիրն այն է, որ օրենսդրությամբ տրամաբանորեն անգամ մի առանձին քաղաքացու դիմումը ենթակա է սահմանված կարգով քննարկման, իսկ այդ առնչությամբ կայացված որոշումը ենթակա է բողոքարկման, մինչդեռ՝ անհամեմատ մեծ քանակով հանրության ներկայացուցիչների ակտիվ քաղաքացիական նախաձեռնությամբ դրսևորվող պահանջների առնչությամբ որևէ օրենսդրական լուծում չի առաջադրված:

Վերը նշված խնդիրն ունի ինչպես զուտ իրավական, այնպես էլ ակնհայտ քաղաքական ուղղվածություն: Նախ, ինքնին հավաքի ազատությունն ինքնանպատակ չէ, այն միջոց է հանրային իշխանության մարմիններին քաղաքական լուծում պահանջող որևէ խնդիր, իսկ հաճախ չազանաց կարևորության խնդիր առաջադրելու համար, ուստի հավաքի ազատությունը կարող է ավարտուն, ամողջական տեսք ունենալ միայն այն դեպքում, երբ այն հանգեցնում է իրավասու մարմինների համարժեք արձագանքին: Մյուս կողմից, հավաքների ընթացքում ձևավորված պահանջներին հնարավորինս համարժեք և արագ արձագանքելը

բխում է հենց իշխող ուժերի քաղաքական շահերից, քանզի այն հնարավորություն է տալիս, որպեսզի ոչ միայն քաղաքականությունը համապատասխանեցվի հանրության իրական ակնկալիքներին, այլև մեղմվեն անհարկի սոցիալական դժգոհությունները՝ դրանից բխող անխուսափելի բացասական հետևանքներով հանդերձ:

Մեկ այլ կարևոր հարցադրում ևս ներկայումս ձեռք է բերել աննախադեպ մեծ նշանակություն: Նկատի ունենք այն, որ հավաքների օրինականության նկատմամբ հսկողություն իրականացնող իրավասու մարմինների գործողությունների գնահատման հիմքում առավելապես դրվում է ուժ գործադրելու, ընդհանրապես միջամտություն ցուցաբերելու համաչափության գործոնը: Ինչ խոսք, սա անչափ կարևոր բաղադրիչ է, սակայն այն անհարկի միակողմանի քննարկման նյութ դարձնելը հանգեցրել է մի այնպիսի իրավիճակի, երբ անտեսվում է առանձին դեպքերում հիրավի գործուն միջամտություն ցուցաբերելու իրական անհրաժեշտությունը: Մինչդեռ՝ սոսկ սահմանված կարգի պահպանմամբ հավաք կազմակերպելը, չպետք է ազդի հավաքների ազատության իրավունքի բուն էության վրա, եթե այդ ընթացակարգի նպատակն է պետական իշխանության մարմիններին հնարավորություն ընձեռել ողջամիտ և համարժեք միջոցներով ապահովելու հանրային միջոցառումների անցկացվացումը:

Անշուշտ, քննարկվող հարցադրման իրավական արժեքի տեսանկյունից, կարևոր է Մարդու իրավունքների Եվրոպական դատարանի նախադեպային դատական ակտերում արտահայտված իրավական դիրքորոշումները, մասնավորապես՝ «Բժիշկներ հանուն կյանքի» հարթակը ընդդեմ Ավստրիայի» գործը [2], որտեղ միջազգային դատարանին հարցադրում է ներկայացվել հավաքների ժամանակ պետության կողմից թույլատրելի միջամտության սահմանների վերաբերյալ: Դատարանը հանգել է այն եզրակացության, որ Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության վերաբերյալ Եվրոպական Կոնվենցիայի 11-րդ հոդվածը մասնակից-պետությունների համար «սահմանել է խելամիտ և համապատասխան միջոցների ընդունում օրենքով սահմանված հանրային միջոցառումների խաղաղ բնույթը ապահովելու համար»: Սակայն մասնակից պետությունները, տիրապետելով այդպիսի միջոցների ընտրության լայն հնարավորությունների, ըստ ամենայնի, չեն կարողանում տրամադրել բացարձակ երաշխիքներ, որոնք անհրաժեշտ են հավաքների ազատության իրավունքի իրացման համար:

Դիմումատուների բողոքը ուղղված էր ավստրիական իշխանությունների դեմ, որոնք, մասնավորապես չէին նախաձեռնել հավաքները

անխափան անցկացնելու գործնական քայլեր և անտեսել էին հավաքների ազատության ինստիտուտի իրական նշանակությունը: Բժիշկների ասոցիացիայի կողմից կազմակերպված հավաքը ձախողվել էր հակընդդեմ ցուցարարների ակտիվ գործողությունների և ոստիկանության պասիվ կեցվածքի պատճառով:

Այս դեպքում, միջազգային դատարանի կողմից գնահատվել է ոչ թե ոստիկանության գործողությունների համաչափությունը, այլ՝ հավաքները բնականոն կազմակերպելու համար իշխանության մարմինների կողմից անհրաժեշտ միջոցների ապահովումը: Այլախոհների կողմից ֆիզիկական բռնության ենթարկվելու մտավախությունը կարող է խոչընդոտել կազմակերպություններին կամ այլ խմբերին ազատ արտահայտելու իրենց կարծիքը հասարակական կյանքի համար արդիական համարվող հարցերի վերաբերյալ, քանի որ յուրաքանչյուր հանրային միջոցառում կարող է վիրավորել կամ գրգռել այն մարդկանց, ովքեր դեմ են տվյալ հավաքի մասնակիցների գաղափարներին կամ պահանջներին:

Արդյունքում, Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը հանգել է այն եզրակացության, որ խաղաղ հավաքների իրական, արդյունավետ անցկացումը չի կարող վերաբերել միայն չմիջամտելու պետության պարտականությանը: Այս դեպքում պետության դերի նեգատիվ հայեցակետը հակասում է հավաքների ազատության իրավունքի առարկային և նպատակին: Վերջինս պահանջում է պոզիտիվ գործողությունների կատարում, անհրաժեշտության դեպքում նաև ֆիզիկական անձանց միջև հարաբերությունների կարգավորման շրջանակում:

Մեկ այլ՝ «Օյա Ատամանն ընդդեմ Թուրքիայի» գործով, Եվրոպական դատարանը գտել է, որ իրավունքների իրացման գործընթացում պետք է հետևողականորեն պահպանվեն այդ իրավունքների արդյունավետ իրացման պարտականությունները [3], անկախ այն հանգամանքից, որ Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության վերաբերյալ Եվրոպական Կոնվենցիայի 11-րդ հոդվածի հիմնական առարկան [4] հանդիսանում է քաղաքացու իրավունքների պաշտպանությունը իշխանությունների կամայական միջամտությունից:

Ակներև է, որ հիմնական իրավունքների պաշտպանության ներուժը բացառում է հանրային իշխանության կողմից անհարկի միջամտությունը, իսկ հանրային իշխանության միջամտության պարտականության պարագայում հիմնական իրավունքների առարկան իրացվում է միայն այդ միջամտության առկայությամբ, որը կարող է դրսևորվել հիմնական իրավունքների իրացման համար կազմակեր-

պական կառուցակարգեր և ընթացակարգեր սահմանելով: Այսինքն, մի դեպքում ակնկալվում է, որ հանրային իշխանությունը պետք է խուսափի ապօրինություններից, մյուս դեպքում ակնկալվում է ակտիվ միջամտությամբ օրինականության ռեժիմի պահպանում՝ ի շահ տուրյեկտիվ հիմնական իրավունքի կրողի [5]:

Հարկ է նկատել, որ մարդու իրավունքերը արդյունավետ են իրացվում, երբ այդ գործընթացի մասնակիցները պահպանում են օրենսդրության ընթացակարգային նորմերի պահանջները, ինչի արդյունքում օրենքով սահմանված իրավաբանական ընթացակարգերը երաշխավորում են մարդու իրավունքներն ու ազատությունները, նպաստելով դրանց իրացմանը:

Այսինքն, սահմանադրական նորմերը պետք է ոչ միայն հռչակեն մարդու սահմանադրական իրավունքները, այլև առավելագույնս հստակ սահմանեն դրանց իրացման երաշխիքները, պետության պարտավորությունները, առանձին իրավունքների սահմանափակման թույլատրելի շրջանակները: Ավելին, մարդու իրավունքները պետք է դիտարկվեն որպես իրագործելի իրավունքներ, իսկ դրանց սահմանափակումները պետք է բխեն միջազգային իրավունքի նորմերից, լինեն համարժեք, չաղավաղեն իրավունքի բովանդակությունն ու իմաստը, հստակ սահմանվեն օրենքով, գուցակցվեն պետության համարժեք պարտականություններով [6]:

Այս պարագայում, «Հավաքների ազատության մասին» ՀՀ օրենքը ՀՀ Սահմանադրության 44-րդ հոդվածի հիմքով նախատեսում է իրավական ընթացակարգ՝ ուսումնասիրվող իրավունքի իրացման համար: Այդ մեխանիզմը իր դրսևորումներով առանձնահատուկ է, թե քաղաքացիների և նրանց միավորումների, թե պաշտոնատար անձանց և պետական մարմինների համար:

Ըստ էության, մարդու իրավունքների, այդ թվում՝ հավաքների ազատության, իրացման հիմքում մի քանի խիստ փոխկապակցված ընթացակարգեր են: Դրանք ոչ թե առանձին-առանձին, այլ բացառապես միասնական ընդհանրության մեջ կարող են ապահովել մարդու իրավունքների արդյունավետ իրացումը:

Ինչ վերաբերում է սահմանափակումներ կիրառելու պետության իրավասությանը, ապա հարկ է նշել, որ Սահմանադրությունը, ինչպես նաև միջազգային իրավական կարգավորումներն ու պրակտիկան, ամրագրում են իրավունքի սահմանափակման չափորոշիչները, որոնք իրավակիրառ մարմինը պետք է հաշվի առնի հիմնական իրավունքը սահմանափակելիս և կիրառի սահմանափակման պայմանների հետ միասին: Հիմնական իրավունքի սահմանափակումը պետք է լինի անհրաժեշտ, պիտանի և համարժեք: Մասնավորապես, Սահմանադրու-

թյան 78-րդ հոդվածով սահմանվում է. «Հիմնական իրավունքների և ազատությունների սահմանափակման համար ընտրված միջոցները պետք է պիտանի և անհրաժեշտ լինեն Սահմանադրությամբ սահմանված նպատակին հասնելու համար: Սահմանափակման համար ընտրված միջոցները պետք է համարժեք լինեն սահմանափակվող հիմնական իրավունքի և ազատության նշանակությանը»: Համաչափության սկզբունքը արտացոլվել է նաև Սահմանադրության 76-րդ հոդվածում, երբ իրավունքների և ազատությունների օրենքով սահմանված կարգով ժամանակավորապես կասեցումը կամ լրացուցիչ սահմանափակումները կիրառելի են միայն այնքանով, որքանով դա պահանջում է իրավիճակը:

Սակայն ըստ հիմնական իրավունքի կոնկրետ տարատեսակի, սահմանափակման ինստիտուտն ունի իր առանձնահատկությունները: «Ժողովրդավարություն՝ իրավունքի միջոցով Եվրոպական հանձնաժողովը» (Վենետիկի հանձնաժողով) անդրադառնալով հավաքների ազատության սահմանափակումներին առնչվող հիմնախնդրին, նշել է, որ տարածքային և սահմանադրական կարգի փոփոխություններին ուղղված ելույթներն ու հավաքները մեխանիկորեն չեն ենթադրում տարածքային ամբողջականությանն ու ազգային անվտանգությանն ուղղված վտանգ, եթե չեն պարունակում ատելություն կամ բռնություն հրահրող տարրեր: Պատերազմի, ռասսայական, էթնիկական, կրոնական կամ այլ ատելություն բորբոքելուն ուղղված հրապարակային կոչեր ենթադրող միջոցառումները կարող են անիրավաչափ համարվել և դրանց արգելումը կարող է հիմնավորվել հավաքների ազատությունը մարդու այլ հիմնական իրավունքներին, այդ թվում խտրականության արգելքին, հավասարակշռելու պահանջի համատեքստում [7]:

Որպես կանոն, պետությունը կարող է պահանջել միջամտություն կատարել հավաքների ազատության գործադրումը թույլատրող պայմաններին՝ օրինական ցույցերը խաղաղ ճանապարհով ընթանալու համար՝ դրանով ապահովելով անձի հավաքների ազատության իրավունքի և համայնքի ընդհանուր շահերի արդար հավասարակշռությունը (համամասնության սկզբունք) [8]:

Ուշագրավ է այն հանգամանքը, որ Վենետիկի հանձնաժողովը, շեշտադրելով խաղաղ հավաքը պաշտպանելու պետության պարտականությունը, նշում է, որ նման պարտավորությունները մասնավոր անձանց համար չեն: Ըստ այդմ էլ, այս համատեքստում, անընդունելի ենք համարում հանրային իշխանության՝ «դիտորդի» կարգավիճակում հանդես գալը: Ավելին, սահմանադրական կառուցակարգերի կատարելա-

գործման շրջանակում անհրաժեշտ ենք համարում կարգավորող կամ իրավասու մարմնի ստեղծման առաջնահերթությունը: Մեր կարծիքով, հավաքների ազատության իրավունքի կարգավորման վերաբերյալ որոշումներ կայացնող պատասխանատու մարմնի իրավական կարգավիճակի ամրագրումը և գործառույթների հստակ սահմանումը, կարող է մեծապես նպաստել հավաքների ազատության իրավունքի արդյունավետ իրացմանը: Հաջորդիվ, նույն կարգավորող մարմնի գործունեությունը կարող է ապահովել հանրության կողմից բարձրաձայնված հարցերի լուծման վերաբերությամբ հուսալի տեղեկատվություն ստանալու և իրական, իրավական լուծումներ ակնկալելու գործընթացի հաջողությունը:

Օգտագործված գրականության ցանկ

1. Հայաստանի Հելսինկյան կոմիտե. «Խաղաղ հավաքների ազատության մշտադիտարկում» 2019թ.
2. Application no. 10126/82 **Plattform «Ärzte für das Leben» v. Austria**, 21 June 1988, Series A no. 139 Paras 32, 34 (հասանելի աղբյուրը՝ <http://european-court.eu/resheniya-evropejskogo-sudana-russkom-yazyke/organizaciya-platforma-vrachi-zhizn-protiv-avstrii-postanovlenie-evropejskogo-suda/13.03.2020>)
3. Application no. 47738/99 **Oya Ataman v. Turkey**, 22 July 2008, Para 57 (հասանելի աղբյուրը՝ <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-8058523.03.2020>)
4. «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» 1950թ. նոյեմբերի 4-ի Եվրոպական կոնվենցիա, հոդված 11 (ՀՀ ՊՏ2002/17(192)05.06.02, հոդ. 367)՝ Յուրաքանչյուր ոք ունի խաղաղ հավաքների ազատության և այլոց հետ միավորվելու ազատության իրավունք՝ ներառյալ իր շահերի պաշտպանության համար արհմիություններ ստեղծելու և դրանց անդամակցելու իրավունքը:
5. **Մուրադյան Մ. Հ.**, «Մարդու իրավունքների տեսության հիմնահարցեր» Մենագրություն Եր. 2016 (մաս 1) էջ 136:
6. **Դանիելյան Գ. Բ., Ալվազյան Վ. Ա., Մանասյան Ա. Ա.**, «Սահմանադրական բարեփոխումների հայեցակարգի դրույթները և դրանց հիմնական ուղղությունները Հայաստանի Հանրապետությունում» (գիտագործնական հետազոտություն) Եր.: Հայրապետ հրատ., 2015 էջ 136:
7. Joint Opinion on the on the Public Assembly of Serbia by the Venice Commission and OSCE/ODIHR, 45, CDL-AD(2010)049, Interim Joint Opinion on the Draft Law on Assemblies of the Republic of Armenia, by the Venice Commission and OSCE/ODIHR «29-30» CDL-AD(2010)031:
8. Joint Opinion on the on the Public Assembly of the Sarajevo Canton by the Venice Commission and OSCE/ODIHR, 52, CDL-AD(2010)016.

Տժնա/Հանձնվել է՝ 12.06.2020
Рецензирована/Գրախոսվել է՝ 15.06.2020
Принята/Ընդունվել է՝ 17.06.2020